

Metodické poznámky

Publikace obsahuje údaje přepočtené na území krajů platné k 1.1.2007.

Údaje uvedené v publikaci se týkají všech obyvatel, kteří mají na území České republiky trvalé bydliště a to bez ohledu na jejich státní občanství, od roku 2001 – v návaznosti na Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – včetně cizinců s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců) a cizinců s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) na území ČR. Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

U všech údajů s věkem je vždy uveden dokončený věk. Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o věku (event. rozdílu věků) v rocích. Délka života ve dnech u zemřelých kojenců je kalendářním věkem, tj. rozdílem data narození a úmrtí.

Územní členění výsledků zpracování za kraje vychází z ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC (a jeho novely č. 176/2001) a zákona 387/2004 Sb. o změnách hranic krajů. Zákonem 387/2004 Sb. bylo přesunuto 25 obcí (Borač, Borovník, Černvír, Dolní Loučky, Doubravník, Drahonín, Horní Loučky, Kaly, Katov, Křižínkov, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřabí, Lubné, Nedvědice, Níhov, Olší, Pernštejnské Jestřabí, Rojetín, Říkonín, Senorady, Skryje, Tišnovská Nová Ves, Újezd u Tišnova, Vratislávka a Žďárec) z kraje Vysočina do Jihomoravského kraje a 3 obce (Huzová, Moravský Beroun, Norberčany) z Moravskoslezského kraje do Olomouckého kraje. V prvním z mezikrajských přesunů je 22 obcí, jejichž vymezení se v období zde sledovaném nezměnilo. Do obce Doubravník byla ve sledovaném období začleněna, dříve samostatná obec Křižovice, do obce Kuřimská Nová Ves obec Prosatín a do obce Kuřimské Jestřabí obec Blahoňov. I tyto začleněné obce byly pojaty, za roky kdy byly samostatné, do přepočtů. Obce Katov, Křižínkov a Níhov v roce 1991 jako samostatné neexistovaly (byly součástí obce Velká Bíteš) a proto za uvedený rok za ně údaje k dispozici nejsou. Pro přepočet na nově vymezené kraje byl za tyto obce v jednotlivých složkách stavu a pohybu obyvatelstva proveden pomocný výpočet odhadující podíl připadající z úhrnu za Velkou Bíteš na tyto obce.

Pro srovnání jsou uvedeny i údaje za ČR, pouze v tabulce o stěhování ne, protože ve zde uvedených údajích není ČR součtem krajů.

Počet obcí podle velikosti

Obce jsou do velikostních skupin zařazeny podle počtu obyvatel k 31.12. příslušného roku.

Přehled pohybu obyvatelstva

Střední stav obyvatel je zde počet obyvatel o půlnoci z 30.6. na 1.7. příslušného roku. Stav obyvatel k 31.12. příslušného roku počet obyvatel ve 24.00 hodin uvedeného dne.

Mrtvorozenost je počet mrtvě narozených dětí připadající na 1000 celkem narozených. Kojenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 1 roku na 1000 živě narozených, novorozenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 28 dnů, připadající na 1000 živě narozených.

Přirozený přírůstek je rozdílem živě narozených a zemřelých, přírůstek stěhování je rozdílem přistěhovaných a vystěhovaných. Celkový přírůstek je součtem přirozeného přírůstku a přírůstku stěhování a zároveň rozdílem stavu k 31.12. daného roku a stavem k 31.12. předchozího roku. Nesoulad mezi výše uvedeným vztahem mezi stavy k 31.12. a celkovým přírůstkem je v roce sčítání a po mimořádných opravách stavů některých obcí Středočeského a Královéhradeckého kraje k 1.1.1995 (nebyl totožný se stavem k 31.12.1994) s výslednou změnou +1 osoba pro Středočeský kraj a -1 osoba pro Královéhradecký kraj a některých obcí Středočeského a Prahy k 1. 1.1996 (nebyl totožný se stavem k 31.12.1995) s výslednou změnou +25 osob pro Středočeský kraj a -25 osob pro Prahu.

V údajích o stěhování jsou za ČR uvedeny počty přistěhovaných a vystěhovaných do a ze zahraničí. Za roky 1991 a 1992 jsou včetně stěhování se Slovenskem, i když se v těchto letech jednalo o stěhování mezirepublikové, nikoliv zahraniční.

Počet obyvatel podle pohlaví a věku

Údaje jsou podle stavu k 31.12. uvedeného roku. Index stáří je v této tabulce počet osob starších 65 roků na 100 osob ve věku 0-14 roků.

Sňatky

V demografické statistice ČR je považováno za sňatek uzavření manželství, za něž zaslala zpravodajská jednotka (matrika) statistické hlášení Obyv 1-12 o uzavření manželství. Sňatky jsou územně tříděny (zde do krajů) podle místa trvalého bydliště ženicha. Za roky 1991-1994 nebylo zjišťováno státní občanství snoubenců.

Rozvody

V demografické statistice ČR je za rozvod je považován zánik manželství, o kterém zaslala zpravodajská jednotka (soud) statistické hlášení o rozvodu Obyv 4-12 příslušnému krajskému soudu a o kterém je ve statistickém hlášení konstatováno, že manželství bylo rozvedeno. Rozvody jsou územně tříděny (zde do krajů) podle posledního společného bydliště manželů. Příčinu rozvratu manželství zjišťuje soud a třídí je podle deseti kódů, zvláště za příčiny rozvratu manželství na straně muže a za příčiny rozvratu manželství na straně ženy.

Narození

V demografické statistice ČR je považováno za narozenou osobu dítě, o jehož narození zaslala vykazující jednotka (matrika) statistické hlášení o narození Obyv 2-12. Kritéria, určená pro definici živě, resp. mrtvě narozeného dítěte jsou stanovena vyhláškou ministerstva zdravotnictví ČSR č.11/1988 ze dne 22.ledna 1988. Narození jsou územně tříděni (zde do krajů) podle místa trvalého bydliště matky. Úhrnná plodnost představuje počet živě narozených dětí, které by připadaly na ženu během celého jejího reprodukčního věku (15-49 let), pokud by se během tohoto období neměnily míry plodnosti žen podle věku a zůstaly na úrovni daného roku.

Potraty

Tabulky za potraty jsou zpracovány ze souboru dat, který ČSÚ přebírá od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. V roce 1991 byla mimoděložní těhotenství zahrnutá do umělých přerušení těhotenství (UPT), od roku 1992 do ostatních potratů. Ministerstvo zdravotnictví ČR od 1.1.1994 používá v třídění žen podle rodinného stavu i pojem družka. Za rok 1991 není na ČSÚ k dispozici databáze potratů a proto mimo základních údajů za kraj Hlavní město Praha a Středočeský kraj, které byly v tomto roce územně vymezeny stejně jako od roku 2000, údaje za jiné kraje nejsou. Úhrnná potratovost představuje počet potratů, které by připadaly na každou ženu během celého jejího reprodukčního věku (15-49 let), pokud by se během tohoto období neměnily míry potratovosti žen podle věku a zůstaly na úrovni daného roku.

Zemřelí

Za zemřelou osobu je v demografické statistice ČR považována osoba, za niž vykazující jednotka (obecní nebo městský úřad pověřený vedením matriky) zaslala Statistické hlášení o úmrtí (Obyv 3-12). Údaje o zemřelých podle příčin smrti jsou rozděleny do dvou období a to podle používání mezinárodní klasifikace nemocí. Za roky 1991-1993 jsou údaje tříděny podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí, úrazů a příčin smrti ve znění 9.decennální revize (MKN-9) a za roky 1994-2006 podle Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10.decennální revize (MKN-10).

Naděje dožití (též střední délka života) vyjadřuje počet roků, který v průměru ještě prožije osoba právě uvedeného věku za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání,

zjištěný úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné (zpravidla delší) období. Pro ČR jsou uvedeny údaje příslušného roku, pro kraje je používán průměr za dvouleté období, zde 1991-1992, 1992-1993 atd., až 2004-2005. Údaj je zde uveden ve sloupci druhého z roků, ze kterých je údaj vypočten (např. údaj za roky 1991-1992 je uveden ve sloupci roku 1992, atd.). V publikaci je uveden ukazatel naděje dožití při narození (e^0) a naděje dožití ve věku 60 roků (e^{60}).

Stěhování

Do údajů o stěhování jsou zahrnuty změny trvalého bydliště z obce do obce. Sleduje počet případů stěhování, nikoli počet stěhujících se - někteří se mohli stěhovat dvakrát nebo vícekrát. Statistické hlášení o stěhování (Obyv 5-12), zasílala do roku 2004 Českému statistickému úřadu za stěhování občanů ČR ohlašovna pobytu v obci, do které se občan přistěhoval, pro stěhování cizinců je vykazující jednotkou Okresní oddělení Cizinecké a pohraniční policie. Od roku 2005 přebírá ČSÚ údaje o stěhování obyvatelstva z Ministerstva vnitra – informačního systému evidence obyvatelstva.

Zde je pro stěhování do kraje použito termínu přistěhovalí do kraje a pro stěhování z kraje termínu vystěhovalí z kraje, přičemž v obou případech je myšleno stěhování přes hranice kraje (tedy včetně zahraničního stěhování). Za roky 1991-2000 je v zahraničním stěhování České republiky zahrnuto stěhování všech osob (včetně cizinců) s místem trvalého pobytu v České republice a od 1.1.2001 všech občanů ČR s trvalým pobytem na území ČR, cizinců s povolením k trvalému pobytu na území ČR, cizinců s vízem nad 90 dní a cizinců s azylem na území ČR. Vnitrokrasým stěhováním je myšleno stěhování uvnitř krajů (tzn. ne přes hranice kraje) a je rozděleno na stěhování mezi okresy kraje a mezi obcemi okresu (tj. uvnitř okresu, tedy ne přes hranice okresu). V kraji Hlavní město Praha vnitrokrasé stěhování není.

Použité značky v tabulkách

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula je použita pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky